

nico napravili. — Le v svojih ljubih Novicah, ktere so užé čez čudo veliko dobrega ino koristnega od Mure do morja učinile, ne nehájte, posebno duhovnike, uradnike in učitelje nagovarjati, da bi tudi v tej reči ljudstvu pripomogli. Čehi so nam v tem v naj lépsi razgled!

4. Včasch še tude na široko in gdégdé pústo slovánsko polje zahájam, in akoravno nič stálnega ne oprávim sam jaz, vendar pak umnéjši k delu prigánjam, ali saj k premišljevanju. Kadar pa iz občinskega polja nazaj grém, vzamem vselej lépo bréme za domáčo njivico, česar za sedánje življenje in izobraženje potrebújemo, na nji pak še dosihčas izrastlo ni. — Kolikor da mi je vseslovánski slovník in slovnica (vsih Slovánskikh) naréčij na terdni podlogi Litevskega, Lotiškega in nekaj Sonskriškega na skérbi, vé Bog sam naj bolje.

5. Tude naše drage junote — slovenske mladine — nesem iz misli pústil; tude za nje in po temtakem za jezikoslovce imam bukve v déli: Gèrčko-Latinsko-Némško-Slovánski (Slovanski vséh naréčij) slovár: ta knjiga bodi za našo mladost v viših učiliših; polovica je užé gotova. — Ali da vam na kratko dopovém, vsa moja skérb in prizadévanje méri na to trojno réč:

a) Da bi se naša domáča domorodna slovenska slovnica vsestránsko uravnála in se v sestinski skládnosti z ilirsko zakonom Slovánsine prilégla, da bo se gdekeda réči móglo: „To se piše tako, kér je samo tako práv, ne pak, kér se le v tej ali onéj okolici takó rábi.

b) Da bi se naš slovenski — domáči besédnik ali slovník po mógočnosti popolnil; kar pač ne gre v nekíh létih — in vsej še vérh tega gosp. Fleišmanove Flore v Slovanski besédi ne morem účakati, brez ktere slovníka zlágati ne začnem. Tude krajnskega geografiškega imenika po knjigárstvu ne morem dostáti.

c) Da bi se slovanskim in slovenskim pisávcem in književnikom, knjiga podála, da bi jim ne trébalo, v vsákem naréčji novih beséd kováti, kér se užé v kterem drugem gotove in boljši najdejo.

Iz tega vidite, da, če ravno nič dobrega ne pišem, imam bar dober namén. Jam voluisse sat.“

Oroslav Cafov.

Oglašenje noviga slovníka.

Na slovník:

„Deutsch-böhmischer Wörterbuch für Wirtschaftsbeamte, Thierärzte, Techniker, Technologen, Forst- und Weidmänner, Land- und Teichwirthe, Gärtner, Bau-, Maurer- und Zimmermeister, Mühlbauer, Müller und Bräuer; mit gehöriger Berücksichtigung der hierauf Bezug nehmenden Hilfswissenschaften und Gewerbe, Zusammen- gestellt von Franc Špatný“ se prejéma predplačenje 1 gold. 48 krajc. v srebú v arhiškofijski knjigotiskarnici in pri spisatelji v Pragi do konca rožniga cveta 1848. — Célo délo, ki v pol léta na svitlo pride, bo obseglo 24 polá in 21,400 poglavnih beséd. (Wécla.)

Iz imenovaniga nadpisa se previdi važnost tega posebniga déla in iz raznosti obsežka njegova popolnost in dokladnost. Kako je v naših okoljšinah tačiga slovníka treba — opomnimo samo naših napredkov v obertnosti in v kmetijstvu. In desiravno je to delo v nemško-českim jeziku pisano, je upati, de ga bodo naši Slovenci prijazno pozdravili in — de se bo morde danes ali jutri kak slovenski domorodec našel, ki bo enako delo v domáčim jeziku ne le našimu ukaželjnimu narodu v korist, ampak tudi v slavo naše mlade slovnosti zdelati se lotil.

Slovenski besédnik.

Metlaji ali metulji so huda ovéja bolezen; ktera ovca jo dobi, večidel pogine. Serblji pripovedujejo od te bolezní sledeče: Nemci so enkrat hudiča (vrága)

vjeli in so ga vprašali, kaj je dobro za metlaje, in jim je odgovoril: Ako so vse metlajaste ovce že pokrepale do ene, se mora ta ena trikrat gnati okoli tamarja (hleva), in potem ne bode krepnila nobena več, zvunaj te poslednje. *

Nekaj práv posebniga med Slovani je od nekoliko lét to, da so začeli vse bolj spošтовati in ljubiti, kar je narodniga, to je, slovanskiga. To se že kaže pri plesih; naj ljubši so jim plesi slovanski, namreč: Kolo horvatsko in slavonsko, serbski raj: Lepa maca, poljski raji, krakovjak, mazurka, poljska (polonaise), dalje: poljka in slovanka. —

Na Koroškim obhajamo vsakiga léta še tri predkristijanske praznike, namreč zvečer pred svetimi tremi kralji, pred Šent-Jurjem in pred kresam. Zvečer pred svetimi kralji ali kakor se pri Zili pravi „pred pernahti,“ hodijo perhte, gerde hude babe z burkljami, de se jih je potreba bati. Tako ljudjé pravijo, jaz jih sicer še nisim vidil. Zvunaj tega letajo vs večer po vesi gori in doli dečki, fantiči; s kravjimi zvonci in žvenketajo ž njimi, da je kaj. To zvonenje — pravijo — je dobro, da medved v planini krav in ovac ne sne. — Zvečer pred Šentjurjem se zberejo dečki zmrakoma zvunaj vesi eni s kravjimi zvonci, drugi, s kozjimi rogovi in tako žvenketaje in trobentaje letijo v selo pred vrata perve hiše. Eden izmed njih je s slamo ovit, imenujejo ga sv. Šent-Jurja. Vsi vkup potle pred hišnimi vrati stojéči glasno govoré, ali zapojó:

Sveti Šent-Juri poterka na duri;
Ma jeno hlačo zeleno, jeno rudečo,
Je se le prišel v deželo,
Je ga že vse veselo,
Tičice v germovji, kukovca v bukovji,
Rumene rožice lepo cvetó,
Se svetga Šent-Jurja veseló.

Potlej podá Šentjurjevcam gospodinja kako jajce, ali malo masla ali zasake, ali pšeničniga kruha, kadaj še kako klobasico. Potem se zahvaljajo, rekoč:

»Bog obvari Vam živino,
Vaše krave, vaše volé,
Vaše konje, vaše svinje,
Vaše kure, vaše teleta,
Pa vaše lepe dekleta,
Miši in grile pa zlodej vzemi!«

Potlej pa letijo trobentaje in žvenketaje naprej od hiše do hiše. Malokje se zgodi, da bi se jim nič ne podalo, kér se obče misli, da bi pri hiši, posebno pri živini sreče ne imeli. Kjer se jim nič ne podá, rečejo sledeče:

»Naj pokrepa Vam živina,
Vaše krave, vaši volí,
Vaši konji, vaše svinje,
Vaše kure, vaše teleta,
Miši in grili vse naj snedó!
Ogenj naj vam vse požgé,
Voda zalije, grom in toča pobije.« —

Den po Šent-Jurji se zberejo Šentjurjevci v kaki hiši, kjer so domáči z mladino naj priljudniši in skuhajo dorove zbrane in jedó veselo, dokler je kaj.

Ta navada je v Rožeku, na Pečnici v Ločah, na Berdnicah (Fürnitz), v Podlipi, v Šent-Ili in v Lipi. Od kresa povém pa drugokrat. *

Prerokovanje Slovincam poleg Soče.

Radi se naši slovenski bratje, ki od Gorice do Predila okoli Soče pri cesti prebivajo, tistih srečnih časov spomnijo, ko sta Koroško in gorenje Štajarsko po naši cesti z Laško deželo v zavezi bila; in naši starši še z veseljem pripovedujejo, kako bogastvo, je tistikrat po naših vaséh cvélo, de rokodelec in najemnik sta imela zaslužka dovolj, de en jarm volov je celo družino z potrebnim preskerbel, de kmet je lahko in drago svoje pridelke prodal. In res, — popotnik, kadar skoz Ser-

penico, Bove in Log čez Predil gré, in semtertje pri cesti tolikanj opadenih hiš s prostornimi hlevi vidi, kjer zdej le pustota gospodari, si mora misliti, de ljudje, kateri svoj živež samo od polja terjajo, bi si tukej nikoli ne bili stanovanja izbrali, in taci hramb sozidali; ampak de srečniši časi so mógli enkrat po tih krajih biti, in de so stanovniki od ceste svoj živež pričakovali. In taka je zarez bila. Druga cesta po Pontabi se je odperla; vsi vožáci so se na-njo vernili, in malokdaj jo še kdo čez Predil pripoka. Zavaljo tega zdaj po tih krajih huda revšina gospodari.

Pa zaupajte, stanovavci pri Soči! zvezda vaše nekdanje sreče zopet vstaja. Milí naš oče Cesar so že 500,000 goldinarjev odšteli, našo cesto popraviti in vse klance in ovinke, kar bo moč, poravnati ukazali. Miroslav Suša, Kavariške ceste skerbní ogleda, kateri je pred nekterimi léti s svojo vednostjo že Gerškemu kralju dobro služil, je visoki ukaz dobil, ondi naravníši in krajši cesto poiskati, ktero je mesca listopada med Ročino in Kanalam že mériti začel.

To spomlad se bo začela že delati, in zdi se mi, de, kadar bo naša cesta takó poravnana, si bo Koroški in Štajarski vožáč krajši in lepši pot do Tersta izbral, in Brežko Rebuló memo nas domú vozil. Ako pa vas spomnim, de našiga miliga Cesarja serčne želje so zmeraj bile in so še tudi zdej, vse kraje celiga Cesarstva po nar krajših potih s cesarskimi poštamí skleniti, vam tudi iz gotovih vzrokov prerokujem, de kmalo po tem, se bo tudi po naših vaséh glasila cesarskiga poštniga hlapca trobenta.

V Ročini.

F. J. Cafov.

Žganje huda huda reč.

(Strašna prigodba.)

Dokaj žalostnih nasledkov pijančevanja so že vro-ljube Novíce svojim bravcam oznanile, in zraven živo opominjevale, se nezmérne pijače, posebno pa žganja ogibati, kér je hud strup ne le telesu ampak tudi duši. Naj tedej še to žalostno prigodbo povedó, ki se je pred petimi léti na Gorenskím pripetila, ktere vzrok je gerda narada nezmérne pijače živiga strupa žganja.

Bil je na Gorenskím v vasi B... kmetič, ki je vse, karkoli je zaslužil, prot za ljubo žganje zdajal. Pijančevanja že od mladih nog navajen mu torej tudi delo ni bilo kaj mar. Njive pičlo gnojene, na pol komaj obdelovane, so slabo žetev dajale; sadje, kar ga je raslo na vertu, je zanemarjeno le na redke léta pést češpelj, kopo jabelk ali par hrúsk obrodilo; celo pohištvo sploh je šlo rakovo pot. Čez dan je večidel pohajkoval in lenobo pasel, ponoči je pa po kerčmah posedal. In po-manjkanje živeža in naklón do žganja, ktero je bolj obrajtal in číslal, ko vse drugo na svetu, sta pripom-gla, ga včasí prisiliti kake dva dni zaporedama opéko (cérel) žgati, de si je takó kaj maliga príslužil, kar je pa večidel berž berž za žganje šlo.

Bilo je ravno 12. dan maliga travna léta 1842, ko je vse popoldne popival. Ne dovelj, de je pol dneva zadjal, je sedel še v terdi noči pri ljubeznivi pijači. Pijan do verha, le ni nehal vléci, in maselj za maseljnam ga je vlijal v gerlo, ki se je vidilo brez dná. Deset je ura bila in še ga ni bilo domú spraviti. Kerčmár — Bog mu daj nebesa! — ki je bil tudi mlinar, je šel spat, in ž njim vred cela družina; le hlapec, ki sta se z gospodarjem v ponočnim delu v mlinu verstila, je trotil zraven njega. Že je šla ura na enajst, ali žganjčik je le še čívkal žganje, in zraven neusmiljeno klél, le čúda, de se zemlja ni odperla in zviškiga preklinjevavca požerla. Ali glej! žganje, kteriga se je

preobilo navlekel, mu je v glavi zavrelo, možgani so se mu zmešali — pamet je zgubil. Blesti je jel in zmešano govoriti. Hudobe je mislil krog sebe viditi; iz za mize je na enkrat planil, na sredo hiše pokleknil, križ storil in na glas moliti jel, pot mertvaški mu je stopil na čelo, na obrazu je bil blede, ko zid, bolj smerti, ko človeku podoben. Hlapec to viditi je bilo groza, lasje so mu po koncu stopali. Strahoma je poklical svojiga gospodarja. Cela družina se je spravila v tem na noge. Skonca so mislili, de jih imá za norca, kér so ga poznali, de rad ljudi trapá; tode viditi ga, na sredi hiše klečati, na glas moliti in pot mertvaški mu po čelu liti, so si koj mislili, de to ni nikoli šala, in strah in groza je vse navdala. Trepetaje so ga spraševali kaj de je, ali kratko je odgovoril: Ali ne vidite hudobe v me goreče zijati, le ganiti se ne smém. Znamnje, de se mu je pamet zmešala! Družina ni sicer nič vidila, ali slišati take besede, je vse še večí strah in groza obšla. Blagodarjeno (žegnano) svečo so prižgali in z ravno tako vodo človeka obličali ter mu je piti dajali. Čez nekaj časa je poprosil, de bi mu po gospod očeta (fajmoštra) poslali, torej je šel pôsel do cerkovnika, ali cerkovnik se je branil zdravimu človeku po noči posebno pa pol ure delječ po duhovna iti, in tudi ni šel.

(Konec sledí.)

Poslavljenje.

Žlahtniga gosp. Januarja Kurterja, višjiga zdravnika c. k. domorodniga regimenta v Ljubljani, ki so nam v Novicah že marsikako koristno reč oznanili, je mestna Ljubljanska gosposka zavoljo dobrovoljniga večletniga ozdravljanja ubozih — 8. dan svečana mestnjana (Bürger) z vsimi pravicami izvolila.

Slovenski pregovori

nabrani od gosp. prof. Drja. J. Zupana.

Ak družina ne bode besna, gostém ne bode hiša tesna. — Ako ne pomaga desnica, bo li pomagala levica? — Ako ne teče, pa kaplje. — Ako ravno sva brata, mošnji niste sestri. — Ako te jedro mika, zgrizi lupino. — Ako ti dobro na skali, pomikni se gori! — Beraška mavha vedno prazna. — Beseda ni konj. — Bés (Dämon) te lopi! — Bés te plentaj! (nehme gefangen). — Bil bi hleb, zobje se dobé. — Blagodat božja pada za zemljo. — Blago gre gori po niti, doli po vervi. — Blago odíde, um tebi pride. — Blagor meni! glejte kuma (Gevatter), meni bode dal dva ujma, (Mühlergebühr). — Blagor meni! glejte kuma, meni bo sómlel brez ujma. —

Zastavica.

Kdo je 60 lét star, pa le 15 rojstnih dni šteje?

V. F.

Današnjimu listu je perdjan 6. dokladni list.

Žitni kup. (Srednja cena).	V Ljubljani		V Krajnji	
	S. Maliga travna.		3. Maliga travna.	
	gold.	kr.	gold.	kr.
1 mernik Pšenice domače	2	20	2	20
1 » » banaške	2	23	2	22
1 » » Turšice.....	1	33	1	30
1 » » Soršice.....	—	—	2	—
1 » » Rži.....	1	42	1	50
1 » » Ječmena.....	1	34	1	34
1 » » Prosa.....	1	46	1	36
1 » » Ajde.....	—	—	1	28
1 » » Ovsá.....	—	57	—	52